

om een rein huwelijksleven en de ouderlijke, de vaderlijke opvoeding als de heerlijkste voorrechten die God een mensch geeft, ons voor oogen te tooveren. Huichelarij is het eenige woord, dat hiervoor past.

Er werkt echter ook in dit leven der zonde een rem.

Hij is zwakkeling geboren. Op ongeveer vijf en twintigjarige leeftijd, vertoerd door de hartstocht voor vrouwen, muziek, schaken, boeken, overvalt hem een duizeling, hartklopping, oorsuizingen. Bij eenigszins sterke inspanning lijdt hij aan kortademigheid en slapeloosheid. Zijn hyperphantasie maakt van dit een en ander iets vreeselijks en hij begrijpt zich te moeten intoemen. Hij breekt niet met zijn schuldige leven, hij tempert zich alleen. En de strijd die deze matiging vergt, ziet hij als zijn heiligmaking. Want vroom wil hij voortaan ook zijn. Als zoo dikwijls, drijft het sexuele complex het religieuze naar voren. Hij leest de Bijbel, wordt weer protestant. Maar dit alles buiten wedergeboorte en bekeering om. Tot zijn dood stelt hij zich onder de rechtvaardigen die de bekeering niet van noodde hebben. Hij houdt vol dat hij „goed“ van aard en natuur is. Mocht er soms iets verkeers door hem gedaan zijn, dan is het door de prikkelende invloed van anderen.

Zoo moeten we, want we kunnen niet anders, de auteur van de Emile zien.

STRIKWERDA.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Zorg voor de werkloze arbeiders.

IV. (Slot.)

Geestelijke Zorg!

In vergelijking met vroegere crises, wordt thans op materieel gebied voor de arbeiders heel wat gedaan. Daar blijft zeker een taak voor de Kerk, ook wat betreft de beoefening der Barmhartigheid, maar de zwaarste last is haar toch van de schoulers genomen.

Er pleit dus alles voor, dat aan de geestelijke zorg volle aandacht wordt gewijd en dat men tracht, de morcele inzinking van hen, die getroffen werden, te voorkomen.

De Gereformeerden zijn hierbij in gunstiger conditie dan de anderen. Niet alleen is, in het algemeen genomen, de organisatie beter, maar ook de bekendheid met de leden is grooter dan elders en het getal werklozen is naar verhouding geringer dan bij andere Kerkengroepen.

Het veld is dus beter te overzien en de arbeid kan intensiever gebeuren dan overal elders, mits men den ernst van het vraagstuk en de beteekenis die het heeft voor Kerk en Koninkrijk Gods, verstaat. Wij hebben niet den indruk dat dit overal het geval is. Men moge dit ten deele toeschrijven aan de iets gunstiger economische positie van ons volk, maar dit laatste moet toch ook niet worden overdreven. Bovendien mag daar toch verwacht worden, zekere beweging met het wee der ons omringende wereld.

Naar ons oordeel moet allereerst in de prediking blijken, dat er relatie is met den tijd waarin wij leven en met de zorg en nood, die ons omringt, omdat het den nood is van Gods creatuur en van Gods wereld. Geeft Gods Woord niet de boodschap voor dezen tijd, zoowel de prediking van de bezoldiging der zonde in het economisch leven, als het evangelie van de vrijmaking door het bloed van den Middelaar?

De toepassing van Gods Woord in bewogen tijden en dagen is niet gemakkelijk. Maar voor clichépreken, die in alle tijden gehouden kunnen worden en waarin de band met het leven ontbreekt, is toch Gods Woord te goed en het ambt te hoog.

Daarenboven raken wij niet de harten van hen, die komen en begeeren te hooren wat God ook in dezen tijd, neen juist in dezen tijd, Zijn kinderen leeren wil. Dat beteekent niet, dat wij elke week z.g. Crisispreken willen hooren, veel minder economische of sociale beschouwingen, maar het beteekent wel, dat wij iets van den golfslag van het leven moeten merken in het woord van den predikant, opdat Gods Woord niet door onze traagheid krachteloos wordt gemaakt.

Van evenveel beteekenis is de herderlijke zorg. Men zal zich er rekenschap van moeten geven, dat zij die maanden lang zonder arbeid zijn, groot gevaar loopen ook geestelijk te derailen. Voor de jongeren geldt dit heel sterk, voor hen die de volle zorg voor een gezin hebben, zeker niet minder.

Wat doet de Kerk nu? In verband met werkloosheid en crisisschelingen ontbreekt dikwijls het contact met de diakenen. Niet geheel terecht naar ons oordeel. Ontbreekt niet veelzins ook het contact met de ouderlingen en den predikant? Wij zijn hier heel ongerust voor. Wij hebben de vrees, die op eenige ervaring gegrond is, dat men in deze gezinnen spaarzaam een ouderling, nog zeldzamer een predikant ziet. Erger, dat men dikwijls zelfs niet weet, welke geestelijke nood er heerscht,

dat men zelfs niet weet welke gezinnen, ook geestelijk, dreigen te zinken.

Men mag zich hier niet afmaken met het zeggen, dat men dit niet weten kan, want men moet het weten. Het eigenaardige van het herderlijke werk is juist, dat men het verlorene zoeken moet. Het verlorene komt niet uit zichzelf tot den herder, meldt zich ook niet verloren.

Als wij niet weten, wat er in onze wijk gebeurt, wat er met de zielen aan onze zorg toevertrouwd aan de hand is, dan is het niet in orde. Dan hapert het aan de organisatie, aan de bezetting van den Kerkeraad, aan de vervulling van onzen plicht. En wij vreezen, dat er vooral in de groote steden heel veel hapert. Niet het minst, omdat wij te gemakkelijk gelooven, dat het bij ons goed is, of weten dat het beter is dan bij anderen. Maar daar zijn er in de groote stad, die leden zijn van de Gemeente en die verdwalen zonder dat de Kerk ze zoekt en den weg wijst. En in den massanoed van onzen tijd spreekt dit sterker dan ooit.

Moet de Kerk niet meer doen? Mag ze alles wat er verder te doen is voor de ouderen en voor de jeugd, overlaten aan allerlei sociale verenigingen, overlaten aan „das Kirchenvolk“?

De Ned. Herv. Kerkeraad heeft dezer dagen in Amsterdam een Kerkvereniging gehouden voor hen, die door de crisis waren getroffen. Men heeft daarvan gezegd, dat het toch beter ware, persoonlijk contact te zoeken met de werklozen.

Wij kunnen dit toestemmen, maar weten, dat hiervan in de praktijk niets terecht komt. Daarom lijkt ons dit pogen, ook al slaagde het maar voor een gering deel, toch altoos te prefereren boven het niets doen.

Indien er was, en het moet er zijn, een meeleven met de getroffen, voldoende geestelijke zorg, ook ten opzichte van de gezinnen, van de jeugd, die rondbungelt en niet aan het werk kan komen; zou de Kerk, naar ons oordeel, zelf zien, dat er iets moet worden gedaan.

Ze zal dan ook zich moeten afvragen of, wat van particuliere, ook van christelijke zijde geschiedt, voldoende is en of het goed is.

Ook indien men meent, dat het zelf entameeren van dezen arbeid, tehuizen etc., niet op den weg ligt van het instituut, zal men toch moeten toezien of er door de organisaties, die tot den eigen kerkeijken kring behooren, aan dezen arbeid wel voldoende aandacht geschonken wordt. Is dat niet het geval, dan zal men tot dit werk de christenen moeten oproepen.

Gaat om de ons toevertrouwde zielen, om de jeugd der gemeente, om het welzijn van de Kerk, om de roeping tegenover de wereld, om de verheerlijking van onzen Koning.

Soms vrees ik, dat dit in onze kerkelijke kringen niet voldoende wordt verstaan.

G. BAAS Kzn.

MUZIKALE KRONIEK

De Matthäus Passion.

Uitvoering van de Nederlandsche Bachvereniging.

Ook dit jaar heeft de Nederlandsche Bachvereniging de traditie getrouw op Goeden Vrijdag in de Grootte Kerk te Naarden een uitvoering gegeven van Johann Sebastian Bach's meesterwerk de Matthäus Passion. Evenals de laatste jaren werd het werk uitgevoerd zonder coupures, 'smorgens het eerste deel en 'smiddags het tweede deel, met een pauze ertusschen van ongeveer anderhalf uur.

Voor de uitvoering begon werd staande door uitvoerenden en publiek de nagedachtenis van den onlangs overleden dirigent der Bachvereniging, Evert Cornelis, geleerd door enkele oogenblikken stilte, waarna Anton van der Horst, de nog jeugdige dirigent, voor de eerste maal als vaste leider der Bachvereniging de jaarlijkse uitvoering leidde. Wel heeft Anton van der Horst tijdens de ziekte van Evert Cornelis een paar uitvoeringen geleid, maar daarbij was het slechts ter vervanging van den eigenlijken dirigent, zoodat het geven van een eigen cachet aan de uitvoering niet wel mogelijk was. Deze uitvoering heeft getoond, dat Anton van der Horst diepgaande, zelfstandige studie van de Matthäus Passion heeft gemaakt en zijn inzichten weet mee te deelen aan de uitvoerenden; ik denk onder andere aan de meer op den voorgrond tredende orgelpartijen, bij de bas-aria „Gerne will ich mich bequemen“ en bij de tenor-aria „Geduld, wenn mich falsche Zungen stechen“ en aan de tempi, die vooral in het eerste deel hier en daar wat langzamer waren dan gewoonlijk, soms mijns inziens wat al te langzaam, over het geheel echter zeer juist gekozen, zoodat daardoor de verschillende kleine trekjes beter tot hun recht kwamen, verder aan de fraseering in enkele gedeelten en de afwijkende uitvoering van enkele notenfiguren. Ik meen te mogen opmerken, dat de Bachvereniging zeer gelukkig geweest is in haar keuze van een nieuwen dirigent.

De uitvoering in zijn geheel was als altijd bij deze vereniging zeer wel geslaagd. Ook de keuze der solisten was zeer goed, de sopraanpartij werd

prachtig vertolkt door Jo Vincent, vooral het recitatief „Er hat uns Allen wohlgethan“ gevolgd door de aria „Aus Liebe will mein Heiland sterben“ maakten diepen indruk. Altijd munt deze aria uit ook door de prachtige begeleiding, die tegenover de sopraanstem geen diepe baspartij geeft, maar juist de heele aria door hoog is gehouden. Theodora Versteegh gaf een fraaie vertolking van de altsof, terwijl Wilhelm Ilbricht ook ditmaal weer de evangelistenpartij gaaf vertolkte, en de tenor-aria's werden gezongen door Marcus Plooyer, Max Kloos toonde zich ook nu weer een uitstekend vertolker van de Christuspartij, terwijl de bas-aria's werden gezongen door Willem Ravelli en de kleinere partijen door Jaap Stroomenbergh; ook enkele koorleden gaven een zeer goede vertolking van eenige kleine solopartijen.

Hoe vaker men dit schoone werk hoort, hoe meer men gevoelt welk een bron van schoonheid het is. Telkens valt de aandacht weer op iets, dat bij vorige uitvoeringen niet opviel. Wat heeft Bach, door te breken met de traditie, die voorschreef het „Kommt ihr Töchter helft mir klagen“ door een solostem te laten zingen en alleen het „Wie? Wen? Was?“ door het koor te laten zingen een schitterend begin geschreven voor zijn werk. Door het langzamer tempo kwamen ditmaal ook zeer goed tot hun recht de enkele gedeelten van de recitatieven of in de begeleiding der recitatieven, waar Bach de over het geheel zeer sober gehouden zang en begeleiding-partij afwisselt met enkele meer bewegelijke figuren, die den tekst moeten illustreren; hoe precies is die notenfiguur telkens gekozen, bijv. in recitatief no. 24 bij „zu trauern“ en in recitatief no. 20 bij „Ich werde den Hirten schlagen, und die Schafe der Herde werden sich zerstreuen“. Hoe juist is de afwisseling tusschen solostem en koor in no. 25, volgehouden in no. 26 de Aria voor tenor: „Ich will bei meinem Jesu wachen“, waarop het koor antwoordt „So schlafen unsre Sünden ein“, waardoor een zeldzaam schoon geheel ontstaat. Wat weet Bach met enkele noten iets heel scherp uit te beelden, bijv. in recitatief no. 30 „und fand sie schlafend“ door de dalende achtsten c, a, f gevolgd door tweemaal e. Waar is een tweede koraalbewerking te vinden, als de bewerking van de melodie van Psalm 68, zoodat Bach die geeft tot besluit van het eerste deel van zijn Matthäus Passion? Laat ik echter niet verder gaan met het roemen van de schoonheid van dit werk, maar eindigen mogen met de opwekking tot het bijwonen van de zeldzaam goede vertolking, die de Nederlandsche Bachvereniging jaarlijks van dit werk geeft. Gelukkig is tot nu toe de belangstelling zoo groot, dat de heele kerk gevuld is met een aandachtig gehoor, dat uit alle deelen van ons land op Goeden Vrijdag naar Naarden trekt. Blijve de Bachvereniging deze belangstelling behouden.

D. STROO.

RONDOM HET ZAKENLEVEN

Speculatie. *)

Hoofdstuk A.

Algemeene inleidende opmerkingen.

Het is nuttig aanstonds enkele beperkingen te noemen, die wij ons bij de behandeling van dit onderwerp moeten en willen stellen.

De hier volgende bespreking wil in alle opzichten rekening houden met de bestaande, z.g. „kapitalistische“, inrichting van de wereldhuishouding. Wij zullen alle fantasieën achterwege laten, welke zouden zijn te maken ter zake van een z.g. wereldhuishouding onder één centraal bestuur. Wij aanvaarden het woord wereldhuishouding wel in den thans gebruikelijken zin, wanneer men met dezen term o.a. wil vaststellen, dat geen individu en evenmin eenig volk zelfstandig, geïsoleerd, een plaats op deze wereld kan innemen en dat dus de belangen ook van de volkeren onderling met allerlei vezels aan elkaar verbonden zijn. Wij stellen ons verre van wat men wel noemt Utopia, al zullen wij in het vervolg gelegenheid krijgen op een enkel punt een opmerking te maken in verband met zulk een Utopische wereld-inrichting.

Een tweede beperking, die wij ons opleggen is deze, dat wij ons losmaken van de tegenwoordige crisis. Dat schijnt een zeer groote vrijpostigheid. Men zou inderdaad een verhandeling over speculatie in alle opzichten kunnen binden aan crisistijdperken en -verschijnselen. Onwillekeurig zou men een fout begaan, door alleen met de tegenwoordige crisis te rekenen en aldus te vergelijken, dat niet elke crisis van dezelfde verschijnselen vergezeld gaat, zoodat inderdaad met reden is te stellen, dat de huidige crisis wel geheel onderscheiden van en veel ernstiger is dan voorgaande crises, o.a. die van 1907, om er nu een te noemen.

*) Een uitvoerige literatuur-opgaaf laat ik hier achterwege. Voor wie meer over dit onderwerp gelezen heeft en enigszins bekend is met de ideeen van de Roomsche Kerk, wil ik de lezing aanbevelen van het werk van Oswald v. Nell-Breuning S. J. in het Nederlandsch vertaald door Mr. F. B. M. Wobbe, verschenen onder den titel „Beurs en Moraal“, uitgeaf N.V. Lecturis, Eindhoven.